

Když ti chybí vápník,

tak zjistíš, že ten velký román, který jsi chtěl psát, zůstane navždy jen nesplněným snem, protože velký příběh tvého života je nenapsatelný, a to, co zbývá, je drama chlapíka, který všechno dění kolem sebe pozoruje a sám pro sebe je recenzuje, sem tam něco zpovídkuje a zbytky, co se povalují kolem, nacpe do esejí.

Madam, mě si kritika hýčkala, ale dnes tuto posvátnou instituci ztělesňuje asi tak půl tuctu přátelsky naladěných duchů, pět deset indiferentů (ani holka ani kluk), to jest těch, kteří se vždycky přikloní k většině, zakuklenců, kteří pochybujíce o nejvyšším ztratili už dávno hlavní motivaci své práce a pohybují se jak ryba ve vodách relativismu, porovnávají a přirovnávají všechno ke všemu, vědomí a smíření se svou naprostou nicotností, naprosto bezradní, a to jsou ti, kteří vás v pravou chvíli vždycky zradí. A potom dva tři skuteční nepřátelé, ti jsou vzácní, člověk si je musí pěstovat jako květinky, protože jsou okrasami našich životů, světylky v šeru fádnic dní: ani jedno špatné slovo o nich! Ať žijí na věky věkův! Jedná se pouze o ty indiferenty, jejichž jména není radno vyslovit, protože by se nadmuli důležitostí a pýchou... není možný jejich přesnější portrét, protože by se poznali ve své ubohosti a začali prskat a plivat a cosi osnovat a spřádat, a tak tedy raději velice všeobecný portrét kritika zakuklence, ani přítele ani nepřítel, ale hajzlíka a tajtrlíka na celý život.

Madam, pokuste se o vidění a vizte: velkou nulu, rozkročenou nad žabím rybníkem, v postoji strašného vládce, rozkročeného nad těmi

pulci a potěrem, vody je po kolena, hlava mu svítí v podvečeru, brejle naraženy na úzké lebce, něco vypil. Něco vypil? Kdepak, tyto pŕlčící skoro nepijí, prozradí to jejich oči, vitriolově hnědomodré a kalné... dvě ručičky, dvě pěstičky, ale ten pohled... ten pohled bolí, je to pohled těch, kteří pravidelně do cíle dobíhají čtvrtí, je to pohled žáků, kteří pozdě zvedli ruku, je to pohled žáků, kteří úplně první zvedli ruku, ale zakoktali se ve své dŕmyslné odpovědi a někdo jiný je předběhl a odpověděl správně, je to pohled těch, kteří říkají „už jsem to měl na jazyku“ (ale oni nikdy neměli na jazyku nic jiného než tuto prašivou větu), pohled a řeč těch, kteří hovoří o máji, a je listopad.

Je naprosto nepředstavitelné, že bych měl jmenovat jediného z těchto „kritiků“, protože bych si nevěděl rady, ihned po vyslovení jména by můj text byl napaden prašivinou souvislostí a zlých následků, nesmí se to, jako v černé magii se to nesmí udělat, a proto už zmlkám, rovněž poučen těmi kolegy, kteří nepředloženě celé pasáže svých knih věnují svým nepřátelům a tak je poctí nevídaným způsobem, aniž by dosáhli víc než malý groteskní efekt... spíše potřebujeme návěští, varující plakáty, které by pouze upozornily (tak jako zahrádkáři upozorňují na nebezpečí mšic) na žalobníčky, kantory a kantůrčata, co z jedné kapsy vytahují kapesník (jak se potí nad knihou, které nemůžou přijít na kloub), protože všemu sice rozumí, ale nechápou, že někdo může psát trochu jinak, než je v kraji zvykem, a druhou rukou vytahují pět hvězdiček a dávají ty své obligátní tři hvězdičky... a pak zase kapesník a otřou si čelo... jsou trochu mimo, tady je Země, Měsíc, Slunce, Venuše a Mars, ale oni v této soustavě neexistují... ale ty hvězdičky jsem si

nevymyslel, ty dávají tito školometní planetáři... taky proto, že kantor potřebuje klasifikační metodu, rád by dal jedničky, dvojky, trojky, čtyřky a pětky, ale příliš by to bilo do očí, příliš by to smrdělo českou školou, téma jejich sborovnama, a proto ty hvězdičky... a co si taky počít ve své nevábnosti a odloženosti... to my jsme aspoň písálkové, co píšou jen tak a jak je napadne, bez neustálého koukání do Slunce Umělců, děláme, co umíme, a často toho nebývá mnoho, ale co oni, proboha, kumštýřů milci a znalci, brejle nalepený na nose... perly potu na tváři. Bez silných zážitků a taky bez vzpomínek: před dvaceti lety se vrátili z Bulharska, kde byli na rodinné dovolené, a ještě dnes jim v šuplíku chrastí dvě mušle a několik leva, přeměřují to vodovým pohledem profesorů, které čeká stoh sešitů a opravy červenou propiskou, jediná radost jejich životů, odehrávajících se v šílených představách, že konečně mohou uchopit uši nešťastníků necitlivých k záhadám skloňování a lpějících na tom, že zlo světa je třeba „vymýt“.

Kdyby to bylo možné, zavolali by si na pohovor naše rodiče, protože jsou přesvědčeni o tom, že dobré slovo ve správný čas by ještě dokázalo něco zachránit... ale k tomu potřebují žákovský knížky. Ne, kdepak: jediná možnost je sestavit fotbalové družstvo neschopných kritiků, pak by mohli představovat nějakou platnou sílu. Jinde jsou úplně zbyteční.

Madam, vy píšete básně a publikujete jakési literární studie, ale zapřísahám vás: vystříhejte se číst recenze těchto lidí, nedopřávejte si zábavy, byť by se vám zdála sebenejnevinnější, nepolemizujte ani v duchu a raději svůj pohled věnujte mravencům a mouchám, a taky růžím, které se zavírají a vadnou.

Molitan

Nelíbí se vám to, ale rozumíte celé té věci tak, jako se dá rozumět molitanové matraci posypané dřevěnými pilinami a dvěma kusům překližky sevřeným v úhlu devadesátistupňového zoufalství.

Podobá se to umění, ale umění to není, a tak uvažujeme o věcech, jejichž vývoj se zastavil na poloviční cestě mezi materiálem a uměleckým dílem.

Čímsi nařízlé, načervenalé, práší to, ale za čas hnije, maceruje a potom kape v koutě... tupě to zírání seky a šrámy... a říká vyšeptalým hlasem starého klauna: tady se odehrálo drama. Lže to. Žádné drama, žádný umění... ten chlapík, co to dělal, je prostě v jednom kuse vožralej... dílo chce vodstup, říká... dílo jako zející rána, rozumíš... nedá se to nepochopit, ten krám v rohu opravdu není složitý. Neumělé barevné fotky pod sklem. Bez kompozice a vyššího záměru, jen tak, aby dílo vypadalo volně, naprosto uvolněně a říkalo co nejmíň.

Ale většinou ani to. Mohly by to být pohlednice s pohledem na modré mlhy, kdyby to nebylo tak velké a hnusné... zeptáte se autora, ale ten vám nepoví vůbec nic... autor enigmaticky mlčí. (To je druhý případ: vícevýznamové mlčení. Co s nemluvou a jeho modrou mlhou?)

Mlčí a vyrábí nudné věci, které bůhví proč a z jakého důvodu považuje za umělecká díla a jejichž jediným smyslem je to, že personifikují nudu, nudí se za vás, a patrně vám tak ušetří spoustu času, který by bylo nutno obětovat při hledání jiného zdroje nudy, ačkoliv ani to není jisté.

Říkám-li umění, myslím tím způsob, jakým se od sebe odlišují lidé více talentovaní a méně talentovaní. Již dávno spíše postoj než vytváření věcí.

Ještě jsem nepotkal člověka, jenž by v současném výtvarném umění dokázal bezpečně určit, co je a co není umělecké dílo... který by definoval minimální rozdíly mezi předměty, odpadky a uměleckými díly a neroztekł se jak loužička před sugescí materiálu a jeho monologu a před posvátnou obrazovkou nových technologií.

V napsané větě ještě dokážeme nazřít do podstaty a vysvětlit, čím se liší pytel od Pytle a hromada hlíny od Hromady Hlíny. Ale na výstavě již tak jistí nejsme a obávám se, že kdyby mi dali identifikovat slavnou Duchampovu pisoárovou mísu obklopenou jinými, méně slavnými mísami, nevěděl bych si rady. Nikdo by si nevěděl rady. Kdyby byla v rámci galerijního WC obklopená jinými, věděl bych, co dělat. (To není povýšenost ani cynismus, ale jednání člověka řadového, to jest v řádu nutnosti konajícího.)

Umění ve věku totality materiálů a technologií... a vy cítíte tu tíhu, poselství, závažnost výpovědi, která právě proto, že je čirým blekotáním, jako by zamlčovala druhý, daleko důležitější význam. Tady se nedá nic dělat.

Ble ble ble ble

a

bla bla bla

bla bla bla bla

a ble ble ble

Ale to vám na tomto místě závazně prohlašuji, že já kdybych byl Andy Warholem a nosil stříbrnou paruku, tak první věc, kterou udělám, je to, že zajdu k věštkyni a svěřím se křišťálové kouli (a neodmítal bych ani cikánku a její hádání z ruky, právě tu cikánku, kterou jsem před léty odehnal) a potom bych vymýšlel, jak se vyvléci z toho uměleckého chomoutu a přitom vydělávat víc a být ještě víc nesnesitelnějším a větším lakomcem. Ten jeden schůdek výš Andymu setsakramentsky chyběl. Být Andym, vykašlal bych se na Factory a výrobky, které se stávají uměním, přestože se vyrábějí ve velkých sériích... právě proto, říkal Andy, a my nechtěli rozumět... každé, ať je černej nebo bílej, dostane po celým světě tuto skvělou láhev coly... jednotnej obsah, ať je princem nebo somrákem... a žádněj neměl odvahu říct... no dobrý, Andy, je to sice hodně demokratický, ale ani trochu umělecký. A víte, co by na to řekla ta Stříbrná paruka?

Hmmm!?

Ale ty ještě stále nerozumíš a mastíš po večer jednu malou básničku, do které bys nejraději, kdyby to šlo, uložil všechno, ale hlavně všechnu svoji bolest... zahod' ten papír do hajzlu a bude to.

Uvidíš, že se nic nestane a svět rázem zružoví. A bude to.

Andy Warhol byl taky takovej koumák... nestačila mu červená, fialová, žlutá a modrá Marilyn Monroe... a tak spekuloval, co teď... posypat to pískem? zapálit... ne... udělám zelenou Marilyn... a už to měla ta hlava... jak jednoduchý.

Ten si svůj chlebíček musel poctivě odpracovat a teprve tu umělec-kou nadstavbu vysnít, protože padesát procent úkolu, o tom jsme ještě

nemluví, padesát procent úkolu bylo vizionářskejch... udělat velké úkrok stranou od klasický moderny a všech těch kombinací, variací a permutací a přikročit rovnou k mutacím... kdepak, ta Stříbrná paruka věštila posthuman, umění, klonování a tak dál.

Umělec je idealista a mimo pár vzácnějch případů vždy inklinuje k humanismu, a navíc, vždycky je tady nějaká mamča nebo rezervní máma, někdo druhej, na koho dá, a ten říká: chlapče, svět je zlej, a hlavně nevěř lidem.

A svět jde dál, a tak nikoli umělci a jejich produkty, ale výstavy a způsoby prezentace jsou důležité: instalace, takové je dnešní kouzelné slůvko a klíček do dveří budoucnosti.

Říkám-li výstava, myslím tím permanentně rozeřvané televizory a svítící obrazovky, na nichž někdo stále dokola opakuje větu, kterou nebylo třeba vyslovit ani jednou. A druhý, obrácen hlavou dolů, jí banán. Třetí krvácí z tržné rány na hlavě a říká: nahoře vlevo... nedá se tomu rozumět jinak než jako zobrazení násilí v současném světě, říká si i ten nejpitoměší divák a klade si v podstatě velice rozumnou otázku: ale proč tady na výstavě, když na ulici je toho plno... a tak se nesměle umělce zeptá... ten vždycky postává vedle a usrkává víno, jako kdyby nic neviděl, celý je pohroužen do toho kelímku se zteplalým vínem, a tak má připravenou dobrou odpověď na všechny otázky... proč, vite, já vlastně ani nevím proč... já si tak otázku nekladu... to za prvé, a za druhé, za mě mluví umělecké dílo... ano, je to o násilí, protože ve světě je plno násilí...

Ale ve světě je taky plno uměleckých děl... nesouvisí to nějak spolu, nebylo by i v tomto případě méně více... ale kdepak, takový úvahy si

vůbec nepřipouštět... nezastavíte je ani těžkým kulometem a šrapnely, tyto nadčasové chlapíky, co by ještě chtěli nějakou maličkost dodat k přemíře násilí tohoto světa... svůj skromnej příspěvek, víte... když v tý televizi je toho plno... a tak umění a komerce ruku v ruce se ujaly toho vznešenýho i obyčejnýho násilí, protože... o čem jiným se dá ještě mluvit.

Ano, věk obrazu skončil a nastal věk obrazovky, říkají... dá se tomu věřit, až do určitý chvíle... ale nevyberete si: zde naprostá vymydlenost a troufalá impotence touží po věčnosti... tam dvě sestřenky, banalita a hloupost, v tom nejtěsnějším objetí a nejmasovějším měřítku touží po uchopení samotné přítomnosti... jako by věděli, že realita existuje pouze v přímém přenosu.

Ano, nové kvality vytvářejí nové elity, запиšte si tu větu do zápisníčku, ale život technických elit je jepičí a neustále se zkracuje... například internet... ano internet, pro lidi beznadějně hravé, a pak už jen pro zločince a kretény... internet pod heslem: Kretění všech zemí, spojte se... internet pod heslem: Máš to hned!... ale existuje i umění na internetu... říkala jedna paní doktorka... je to umění úplně specifický... a polkla... autonomní po stránce výtvarné i literární, neboť nepřenáší jen díla, ale okamžitě i reakci na ně, literární texty, potažmo kritiku a recenze... a zase polkla... okamžitě je k dispozici i kontext, hřib a hned vedle něj vyroste dub... a já to poslouchal, venku příroda a záření z vesmíru... můj bože, v tu chvíli si neumím představit nic jiného než texty do návštěvních knih výstav... je to dobrý, jen tak dál... mistře, vaše obrazy mi připomínají letopočty stromů, velice se mi líbily... umělce pochvala potěší, ale na druhé straně to tvrdé ý ve slově líbily taky ledaco

naznačuje... taková pochvala je zvláštní věc, říkal mi to jeden malíř... ale na internetu, kde umělecké dílo posuzujeme podle kvality zrnění obrazovky, je každá jednoduchá a nezáludná recenze na místě... protože internet se v umělecký branži stane posledním útočištěm a jedinou záchranou pro všechny uražené a ponížené z výstavních síní, pro lidi, který jsou doživotně poznamenáni neúspěchem, pro všechny zatrpklé, a to je jedna zvlášť odporná sorta, protože to nejsou naivisti ani obyčejní amatéři, ale zneuznaní umělci, opravdoví chudáci bez talentu a pokory, ale s ambicemi, lidé zapšklí a zahořklí, a to se pozná i na fotografii, to nenávidný zakrabacení kůže a tvrdý rys v očích, přestože se ústa smějí a říkají „kdyby nestačil tento objekt...“, tyto lidi poznáte, protože jejich slovo je *kdyby*. Internet je pro umělce a taky pro všechny, co mají rádi zrnění obrazovek. A to je jediná neoddiskutovatelná a originální věc.

Ale s tou chválou internetu mě paní doktorka nepřekvapila a já si vždycky, když chválí, dávám mimořádný pozor, protože přichází něco vizionářského a idealistického, ještě na to nejsou slova a věty, je to návěští samo o sobě.

Ale ze slušnosti si to vyslechnu... umění, které budou dělat všichni... umění netušených možností... stále se to opakuje... kdysi to byla fotografie, pak barevný film... to uvidíte, jaký fantazie jsou možné, jaký abstrakce a báječné možnosti... a nebylo nic... tyto technické vynálezy mají všechny bez výjimky zablokovaný kanál umění... jistě: zábava, sport, muzika, reklama, porno, ale umění ne... podobně se to říkalo o videu... stačí mít kvalitní kameru a video a každé má šanci stát

se režisérem... jo, těch režisérů, ani jsme je nespočítali... a teď ty kecy o internetu... určitě.

Říkám-li výstava, myslím tím v lepším případě hromadu písku, zoufale se nudící v koutě, v horším případě kruh z kamenů. Anebo kruh vyšlapaný ve sněhu.

Adaptabilita idiocie dnes nabývá těch nejneuvěřitelnějších rozměrů a forem, ale podle kruhu je poznáte vždycky. Vyšlapávají kruh, rýsují ho... magický, úžasně magický! A potom je poznáte podle toho, jak vystupují a jak se vyjadřují. Buď vodopád keců o mikrokosmu a makrokosmu a ceně pokory, anebo mlčí. Řeč prozradí vždycky. Tolik by toho chtěli říci tito mlčenlivci.

Jen se zeptejte, a uvidíte, jak se rozpovídají... oheň, kámen, vzduch... a lidský stopy... pradávne elementy, ale taky: být bez paměti... vykašlat se na paměť, na dějiny umění a na celej ten švindl vernisáží a recenzí... kdepak, jen lidi, který se spolupodílejí na díle, rozumíte... nejsou jen trpnýma divákama mysteria vzniku uměleckýho díla, ale jeho spolu-tvůrci... rozumíte, tady paměť kamene... stírá příběh... už na něm nezáleží... jen kruh, kterej jako by přesahoval do horizontu... s tečnou integrující věčnost... tvar nezrozenýho slova, jestli rozumíte... blížící se věk vodnáře, a teď už chápete, proč na sebe narážej agresivní ega... proč tolik násilí?... a umělec jako citlivej seismograf, univerzálnost koule, ale individualita přímky, to je přece senzační, ne, rozumíte?

Kdo by nerozuměl, mistře.

Čím zoufalejší prázdnota, tím více abstrahuje. Simplicitní formy, elementární materiály. A gumu a furt gumovat...

Ještě před nedávnem to bylo železo. Pak překližka a špinavé hadry. A konečně molitan, ten ušlechtilý, elegantní a málomluvný molitan, ale i ten už se stal historickým materiálem.

Ještě před nedávnem bylo možné celou záležitost formulovat daleko uspokojivěji: Říkám-li výstava, myslím tím jednu kapitolu příběhu putujícího železa. A dost.

Není co dodávat. Ale jiní se rozepsali... vím, že směšnost se dnes tak nebere, ale přesto... o železné traverze trčící do prostoru v pětasedmdesátistupňovém úhlu se dá napsat spousta zajímavostí, ale obávám se, že rytmus železa není to pravé slovo... smutně... ještě docela nedávno...

Dnes se celá ta prožluklá věc v jistém smyslu zjednodušila.

Vidět výstavu znamená vidět jednu další neuklizenou místnost. A pokud vůbec umění, potom jako zvláštní citlivost rozeznat umělý nepořádek od skutečného. Umělou špínu od skutečné špíny. Umění nalézat onu minimální substanci, která je novým jazykem.

Najdi dílo. Hledej.

Rozeznej ambaláž a dílo, ale ono to často nejde, rozeznat umělecký dílo od obalu, v němž bylo zabaleno... dobrou pomůckou by měla být zásada odkládat obal, okamžitě ho dát mimo dosah díla... nevěříte tomu, že prkýnka obalu bývají ohoblovanější než prkýnka díla... nemusí to být pravidlem... někdy se zapomene umělec, odskočí si na oběd a musí rozhodovat uklízečka... často chybně... jak taky rozeznat fleky od vody a fleky od vody uměleckýho díla... jak rozeznat uměleckou voprejskanost od skutečnou... úžasný věci... ale má to jeden háček... málokdy to

jde za hranice hádanky... uhádni, a postupuješ do dalšího kola a k dalšímu dílu... a tak se postupuje k dalšímu chytáku a potom k dalšímu... až si řekneš dost, už nikdy žádný chytáky... pokoj od umění, aspoň měsíc.

Všechno stojí a padá na divákovi, který se neptá a věří. Dábel pochyb mu našeptává: Ty blázne, pochop, že Duchampova pisoárová mísa je prostě obyčejná hajzlová mísa a bude jí až do skonání světa, i kdyby trakaře padaly, copak si nepamatuješ tu slavnou větu Gertrudy Steinové... růže je růže je růže je růže... mísa je mísa je mísa je mísa... a televizor strčený do kýblu bude na věky věků jenom televizorem strčeným do kýblu... že nejede tak jako ten skutečný, to že by mělo být nějaké poselství... čeho, prosím vás... jo omezenosti techniky a její dočasnosti?, že jsem na to nepřišel sám, ale může to bejt taky konfrontace technickýho světa... ani nedořeknete, a už mluví, na tuto udičku skočí všichni... jak řeknete slovo konfrontace, tak jste jejich... už vás nepustí... oni se totiž ze všeho nejraději s někým a s něčím konfrontují... ukazují, jak jsou daleko před ostatními, hlavně před těmi mladšími, no jo, ty zkušenosti ničím nenahradíš... anebo dílo považují za skvělou ukázkou jemného, téměř nepoznatelného humoru... zamaskovanýho ovšem tou neméně zastřenou metaforou o ohrožený civilizaci, civilizaci ohrožený právě tím technickým a průmyslovým odpadem... tady je evidentní metafora na ekologický téma... rozumíme si, pomrkvávají na vás... řečeno symbolicky a po jejich s velkýma písmenama je to Holý Neštětí... ale správný kritik hodný svého jména a postavení musí nyní odložit tu ledovou nadosobní masku objektivních soudů a musí být osobní,

zatykat umělci a říci: sundej si prosím tě na moment brejle zarosený mlhou vtipných symbolů a důmyslných alegorií, a seš-li opravdu takovej vizionář, tak musíš vědět, že nejbližší budoucnost těch děl nabývá pevných tvarů uklízečky, která ten neřád vodnese... ale nikoli do muzea moderního umění, kde by v depozitáři měli mít ještě jedno místo volný právě pro tebe, ale na smetiště... naprosto úctyhodný a čistý smetiště.

Říkám-li výstava, myslím tím jakýkoliv prostor, ale nejlépe prázdný. Nemyslím teď prázdný od uměleckých děl, protože ono tam vždycky něco je, a prázdnota je nejlepším exponátem, hned po Malevičovi, ale myslím teď prostor netknutý divákem, prázdnotu velmi nepříjemnou pro galeristu a pro umělce signum nejvyšší kvality prokletého umělce. Ani živáčka...

Ty ale říkáš, že v dřívějších dobách jsi ještě na vlastní oči viděl, že to bylo místo, kam putovaly celé rodiny... vždycky v neděli odpoledne a v rámci procházky se zašlo do galerie a potom se pomalu prohlíželo... sedělo se na lavičkách a prohlíželo z odstupů, ale hned se vstávalo a kráčelo těsně k obrazům, nesouhlasilo se, šermovalo rukama a pak zase usedalo... vytáhly se sendviče a nasávalo se umění i s jídlem... vzrušení a požitek, jedno s druhým.

Ale tomu je dnes konec: Nezaregistrovatelnost uměleckých děl celou záležitost poněkud zjednodušuje. Většina diváků projde normálním vycházkovým tempem, aniž by si čehokoli všimla, a jestli vůbec něco pociťuje, tak je to zklamání... říkali přece, že budou k vidění umělecká díla současného umění... a teď tohle... co tady mají dělat?... co mají do

sebe vstřebávat v místnosti, která je téměř prázdná... sem tam nějaký papír a dřívko, asi po řemeslnících, jak něco přitloukali... hromádka sádry a dráty bůhví odkud. Většina diváků se smíří se svojí úlohou chodce bez cíle a zastavení.

Menšina, malá menšina, které se často říká elita, je na tom o něco lépe ohledně informací, a pokud jde o zážitky, spojuje je s pocitem něčeho tajemného a diskrétního, co nepoznané zůstává a nezanechává ani nejnepatrnější stín melancholie věcí dávno viděných a tušených.

Příběh současného umění, toť příběh lidí, kteří hledají stále sofistikovanější formy nudy. Umělců i diváků, neboť rozdíly mezi těmito kategoriemi se stírají. Devadesát procent diváků jsou zároveň i umělci. Vytvářejí obec, jejíž pospolitost je snad jedinou kladnou hodnotou. A tak včerejší tragédie moderního umění se dnes opakuje jako groteska. Prokletě, lid zase nejde s námi, brumlá si dnešní Paul Klee... geuuke854 eeiifj xieorrnopuklquíqio... jak je možné, že nám ti blbci nerozumějí, říká si modernista... ale když si dá tu námahu a sestoupí o dva stupínky níž k masám, tak nepochopení považuje za součást těžkého uměleckého údělu, tak těžkého, že až nesnesitelného, kdyby nebylo křidel andělů, kteří jim všechno nadlehčují. Prvním je Arthur Rimbaud. K patronu nespokojenců se hlásí všichni členové obce. Jsou přesvědčeni, že jestli jsou vůbec s někým v umělecké rodině, tak je to právě on. A tak jsou v rodu prokletých básníků, a z toho termínu berou jen to první slovo, aby rukama, nohama, hlavou, ušima i ústy, vlasy a bradou byli prokletí. Úplně vzorně prokletí. Není to tak těžké, když vyrůstáte na ulici: být spratkem, takovým tím hnusným ničemou, kterého nikdo

nemá rád, takovým roztomilým hajzlíkem, co jenom škodí. A teď přichází dějinná chvíle: hajzlík se chápe pera. Prokletý je už dost, tak začne psát. Pochopitelně že žádná velká literatury, spíše jen litery. Na básníka to nikdy neaspiruje, i když prokletého a božského Arthura mají plnou hubu... jak musel trpět, chudáček, pod panovačnou matkou a celou tou společností četníků, kněžourů a notářů a dalších odpor- ných měšťáků... jak by se Arthurovo dílo rozkošatělo, kdyby nebylo těch zatracených šmejdu kolem, rodiny, úředníků, flandáků... jak by se ten prokletý slavík rozezpíval, kdyby mu dali šanci... co by asi napsal, kdyby se zbavil posledního zbytku měšťáckých konvencí... jaký to bylo v posteli s Verlainem... ještě že je tady Kathy Ecker, prokletá na sou- časný způsob... nonkonformní pankačka, asi jako Frank Sinatra, ka- mery jdou hned v druhém sledu... ráno „jeho tři prsty v kundě“, pak nějaká ta krvavá dámská vložka na čele a večer zas tři prsty v kundě, ale nesmíme zapomenout na splasklý prezervativy a jehly a mrakodra- py jako chcíplý psy... ach ne, Arthure, lež klidně v hrobě a nenechej se rušit modrýma punčochama, byť na způsob poněkud pankáčský.

In memoriam identitě... cítíte tu intošku na sto honů, chtěla by smrdět jako pankačka, ale je to modrá punčocha, která se ocitla na konci dvacátého věku. Změnila století i rajon, a tak smetiště je salo- nem jejích dýchánek. Ale podle slova identita je poznáte všechny... podle toho, jak ztrácejí identitu, protože jsou nepochopený... a pak jak hledají identitu... protože stále jim nikdo nerozumí, a to nepochopení asi spočívá hlavně v tom, že jim rozumí i desetiletý školák. Stárnou a skuhrají. Na jedné straně vzpurná elita a na druhé straně ti druzí.

Ti druzí stále něčemu nerozumí... jejich televizorům v kýblech... rozpůleným prasatům ve formalínu... schválně ušmudlaným mondriánům a ležérním pseudolegerům... tady máte, konzumenti... ale konzumenti mají své televizory, své rozpůlené prasata, a když přijde na to, i svá mysteria krve... a tak nezbývá než ten falešnej peníz proklatosti, nezbývá než neustálá potřeba někoho traumatizovat... strkat mu před nos obrazy krve a násilí, chcípých psů, kteří se před smrtí vyblili... co to je za lidi, prosim vás... jediné, čeho dosáhnou, je to, že tyto obrazy dokonale zablokují náš soucit, ale nejenom soucit a jakoukoli formu spoluúčasti, ale především zabrání dál se dívat, promění diváka v agresivního obránce svého světa... zmizni, ty půličí... sklapni, ty modloslužebníku krve a hoven... schovej si své zasraný mysteria, sbal fidlátka a zmizni... nevtrovuj, myslím to vážně.